

Otevřený dopis ministru školství Robertu Plagovi na téma genderové rovnosti v českých školách

Vážený pane ministře,

pracuji jako učitel na druhém stupni ZŠ, a proto jsem si zájmem přečetl „*Plán rovnosti mužů a žen MŠMT 2021 – 2024*“ (dále jen „Plán“) uveřejněný na stránkách ministerstva. Ze všech 35 cílů, které tento dokument obsahuje, mě zaujal jeden, který podle mě míří k jádru genderového problému našeho školství. Je to cíl H2:

„Zastoupení mužů a žen v učitelské profesi (napříč stupni, předměty, obory, a rozhodovacími a vedoucími pozicemi) je vyrovnanější.“

O nepoměru v počtu mužů a žen na českých školách se není třeba rozepisovat, všichni to vědí, všichni to zažili nebo zažívají. Sama pracovní skupina, která Plán vytvořila, se skládala z šesti žen a jednoho muže. To asi zhruba odpovídá realitě v terénu.

Neznám nikoho, kdo by nad současnou nevyváženou situací jásal. Neexistuje snad jiná společenská otázka, ve které by panovala tak široká všeobecná shoda. Každý vám řekne, že „ve školách by mělo být víc chlapců“. Mimochodem, stejný názor sdílají i moje kolegyně, učitelky. I jim by se lépe pracovalo v genderově vyváženějších kolektivech.

Právě druhý stupeň základní školy je ideálním místem, kde by měl být počet mužů a žen vyrovnaný. Děti v tomto věku procházejí bouřlivým vývojem, hledají se v mnoha směrech, vybírají si střední školy a budoucí povolání. Mít kontakt s důvěryhodnými muži je v této době klíčové nejen pro chlapce, ale i pro dívky. Řada dětí dnes vyrůstá v neúplných rodinách, často jim chybí pozitivní mužský vzor.

Plán toto bere na vědomí a navrhuje pro splnění cíle H2 následující opatření:

Realizovat tematické aktivity MŠMT na podporu pedagogů mužů v PV a ZV jako rolových modelů pro motivaci chlapců k učitelskému povolání:

a) Zviditelňování pedagogů a pedagožek formou publikování rozhovorů s nimi na webových stránkách a sociálních sítích MŠMT,

b) zviditelňování prostřednictvím existujících soutěží (Zlatý Ámos, Medaile ministra, Domino)

Ať o těchto opatřeních přemýšlím, jak přemýšlím, nenapadá mě, jakým mechanismem by mohla fungovat. Pokud je cíl dostat do školy muže, čemu pomůže publikování rozhovorů s pedagogy a pedagožkami? Ono se to v současné době neděje? A uveřejňovat tyto rozhovory na webu a sociálních sítích MŠMT? To si někdo vážně myslí, že naše mládež tato média sleduje?

Stejně tak si lámu hlavu, jak si autoři Plánu představují zviditelňování (koho?) prostřednictvím existujících soutěží Zlatý Ámos atd. Znamená to, že v těchto soutěžích budou v následujících letech přednostně vyhrávat muži? Obávám se, že právě takové soutěže muže příliš nezajímají.

Navrhovaná opatření v Plánu se mi zdají bezzubá. Budí dojem, že jsou tam, jen aby se neřeklo. Jak ale skutečně dostat muže do škol? A jde to vůbec? Myslím, že ano. Napadají mě dva prostředky, které by společně mohly být účinné. Oba jsou v Plánu uvedeny.

Zprvė, přiměřená a neokázalá mediální kampaň, která opravdu zasáhne chlapce a mladé muže. Je to ošemetná věc, protože taková akce může vyznít úplně naopak. Utratí se miliony, a výsledek bude rozpačitý, nebo dokonce chlapce odradí. Kluci a muži musejí věřit, že to stát s jejich pozváním do školství myslí vážně, že jsou ve školství potřeba a že budou mít zastání.

Což mě přivádí k druhému prostředku. Dalo by se využít to, co se v Plánu nazývá „genderové rozpočtování“:

Genderové rozpočtování (gender budgeting): Genderové rozpočtování je uplatněním genderového mainstreamingu v rozpočtovacím procesu. Myslí se jím zhodnocení rozpočtů z hlediska jejich dopadů na životy žen a mužů, přičemž se na všech stupních rozpočtového procesu bere ohled na to, zda výsledkem bude rovnější postavení mužů a žen.

Rozumím tomu tak, že chceme utrácet státní prostředky tak, abychom dosáhli rovnějšího zastoupení mužů a žen ve školství. Pokud nám akutně chybí muži, pojďme zavést něco jako „stipendium genderové rovnosti“ pro chlapce studující pedagogické fakulty. Zaveďme také příspěvek pro nově přijaté muže na pozici učitele základní školy. To by byla reálně podaná ruka ze strany státu a možná rozhodující jazýček na vahách pro některé gymnazisty, kteří se rozhodují, jestli jít po maturitě na práva, stomatologii nebo na pedág.

Na závěr mi dovoďte několik čísel. Projekt, jehož výstupem je Plán, probíhal podle údajů MŠMT tři roky, zahrnoval 3,15 pracovního úvazku a stál celkem 6 869 344,88 Kč. Pokud bychom stejnou částku rozdělili na motivační stipendia pro chlapce studující pedagogickou fakultu, mohli bychom šedesáti studentům nabídnout stipendium ve výši 2000 Kč měsíčně na celých 5 let studia. Výsledkem by bylo 60 nových učitelů, třeba i se závazkem odpracovat určitý čas ve školství.

Možná existují i další cesty, jak dostat do školství muže. Pojďme hledat způsoby, které budou v praxi fungovat.

S přátelským pozdravem

Mgr. Vítězslav Šťastný

vxxxxxxxx@gmail.com

V Turnově dne 21.1.2021